מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את 12 הזכויות ואת ארבע המשפחות שלהן
- להבין את הקשר בין זכות לאחריות אישית וחברתית
- לנתח דילמות מהחיים הנוגעות לפרטיות, הבעת דעה ושוויון
- לתרגל ניסוח כללים משותפים לקראת בניית אמנת כיתה

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – פרק 1 • מהי אמנת זכויות הילד – עובדות יסוד

1. ב – 1989
2. ב – 20 בנובמבר
3. ג – עד גיל 18
4. ג – 4
5. ב – מדינות רבות בעולם הסכימו עליה

חלק ב' – פרק 1 • מהי אמנת זכויות הילד – יישום והבנה

1. נובמבר
2. 18
3. בכל העולם

חלק ג' – פרק 1 • מהי אמנת זכויות הילד – חשיבה והסבר

1. עד גיל זה אדם עדיין זקוק להגנה ותמיכה מיוחדת מצד מבוגרים ומדינה, גם אם הוא בוגר פיזית
2. היום מזכיר לכולם – ילדים ומבוגרים – שלילדים יש זכויות שצריך לשמור עליהן, ומעודד לדבר על כך ולפעול
3. החלוקה עוזרת להבין ולזכור את הזכויות בצורה מסודרת, ומראה שלכל תחום בחיי הילד יש זכויות מתאימות

חלק ד' – פרק 2 • ארבע משפחות הזכויות – זיהוי ושינון

1. ג – 4
2. ב – הישרדות ובריאות
3. ג – התפתחות

חלק ה' – פרק 2 • ארבע משפחות הזכויות – התאמה ויישום

1. נכון – הגנה כוללת ביטחון, פרטיות והגנה מעבודה מזיקה
2. לא נכון – השתתפות עוסקת בהבעת דעה, שוויון, שפה ותרבות

חלק ו' – פרק 2 • ארבע משפחות הזכויות – מיון ודוגמאות מהסיפורים

1. ב (הישרדות ובריאות) – 1
2. ג (הגנה) – 2
3. ד (התפתחות) – 3
4. א (השתתפות) – 4

חלק ז' – פרק 2 • ארבע משפחות הזכויות – השלמה לפי הסיפורים

1. משחק
2. פרטיות

חלק ח' – פרק 3 • זכות מול אחריות – היכרות עם המשפחות

1. א – הישרדות ובריאות
2. א – הגנה

חלק ט' – פרק 3 • זכות מול אחריות – נכון או לא נכון

1. נכון – הזכויות שוות לכל ילד וילדה, ללא תנאי.
2. לא נכון – הזכות לחינוך שייכת למשפחת ההתפתחות.

חלק י' – פרק 3 • זכות מול אחריות – מחברים זכות לאחריות

1. ו (לבקש רשות לפני שמצלמים או משתפים תמונה) – 1
2. ד (לא לפגוע באחרים במילים, במעשים או ברשת) – 2
3. ה (לתת לכל אחד ואחת ללמוד בשקט) – 3
4. א (להקשיב עד הסוף לפני שמגיבים) – 4
5. ב (לא להפלות אף ילד בגלל מוצא, מגדר או יכולת) – 5
6. ג (לשתף חברים במשחק בהפסקה) – 6

חלק י"א – פרק 3 • זכות מול אחריות – השלמת משפטים

1. רשות
2. סוף
3. לפגוע

חלק י״ב – פרק 4 • דילמות, פרטיות והשמעת קול – הבנת הסיפורים

1. ב – מדרגות ומשטח חול בשביל
2. ב – ריים
3. ב – רמפה, משטח קשיח ושולחן בגובה מתאים

חלק י״ג – פרק 4 • דילמות, פרטיות והשמעת קול – יישום והבנה

1 – ב (המחברת של סהר שייכת לו בלבד)
2 – ד (ענבל מספרת למשפחה מה דעתה)
3 – ה (אסור לפגוע במילים או ברשת)
4 – א (כל ילד זכאי להגיע לפינת המשחקים)
5 – ג (עידו מביא משחקי קופסה לשולחן ליד הדלת)

חלק י״ד – פרק 4 • דילמות, פרטיות והשמעת קול – יישום והבנה

1. הביע דעה
2. פרטיות

חלק ט״ו – פרק 4 • דילמות, פרטיות והשמעת קול – יישום והבנה

1. כשמקשיבים לילדים הם מרגישים שרואים אותם ומכבדים אותם, זו הזכות להשתתפות ולהשמעת קול. זה גם מוביל לרעיונות טובים ולשינוי אמיתי, כמו שקרה עם פינת המשחקים.

חלק ט״ז – פרק 5 • בונים אמנת כיתה – נכון או לא נכון

1. נכון – כך בתהליך בניית אמנת הכיתה – כל קבוצה בוחרת זכות אחת ומנסחת לה כלל.
2. לא נכון – הכללים נכתבים בגוף ראשון רבים, כמו 'אנחנו נקשיב' או 'נ...'.
3. נכון – ההצבעה היא שקובעת – כלל נכנס כשרוב הכיתה מסכימה.
4. לא נכון – מי שלא מסכים/ה מוזמן/ת להסביר את דעתו/ה – גם זו זכות להישמע.

חלק י״ז – פרק 5 • בונים אמנת כיתה – התאמה בין כלל למשפחת זכויות

1 – ד (הישרדות ובריאות)
2 – א (הגנה)
3 – ה (התפתחות)
4 – ג (השתתפות)
5 – ב (הגנה)

חלק י״ח – פרק 5 • בונים אמנת כיתה – כתיבה וחשיבה

1. כלל בגוף ראשון רבים הקשור להשתתפות, למשל: נקשיב לכל דעה בכיתה לפני שנגיב.
2. הכלל לא נכנס לאמנה; מי שלא מסכים/ה מוזמן/ת להסביר את דעתו/ה וממשיכים לדון.
3. כדי שהאמנה תכסה יותר זכויות ממשפחות שונות, ושכל הכיתה תרוויח מגוון רחב של כללים.
4. תשובה פתוחה: כלל רלוונטי לזכות שנבחרה, בגוף ראשון רבים, עם נימוק אישי קצר.

חלק י״ט – חזרה מסכמת – שאלות אמריקאיות

1. א – 20 בנובמבר
2. ב – הגנה
3. א – הזכות לחינוך
4. א – 1989
5. א – לשתף חברים במשחק ולא להשתלט על הזמן של כולם
6. א – צוות שבדק את הנגישות לפינת המשחקים
7. א – צורך הוא הכרחי לחיים ולהתפתחות, רצון הוא דבר נחמד שאינו הכרחי

חלק כ׳ – חזרה מסכמת – הבעה וחשיבה

1. תשובה אישית: ציון שם הזכות + דוגמה מחיי היום-יום המתאימה למשפחתה (הישרדות, הגנה, התפתחות או השתתפות).
2. נפגעה הזכות לפרטיות כשיואב פתח את המחברת בלי רשות. התיקון: יואב התנצל והחזיר את המחברת, והכיתה הבינה שלכל אחד יש זכות להחליט מה לחשוף.
3. תשובה אישית: ניסוח כלל בגוף ראשון רבים ('אנחנו...') הקושר זכות (למשל השתתפות או פרטיות) לאחריות מתאימה, עם נימוק קצר.

כרטיס יציאה – מה לחפש

- התלמיד/ה מציין/ת זכויות שונות ומשייכ/ת אותן נכון למשפחה המתאימה
- התשובה מראה הבנה שזכות מלווה בפעולה או התחשבות כלפי אחרים, לא רק קבלה פסיבית
- התלמיד/ה מזהה את הערכים המתנגשים בדילמה ומציע/ה פתרון המכבד את שני הצדדים

טיפים להפעלה:

- ניתן לחלק את החוברת לשלושה מפגשים: פרקים 1-2 במפגש ראשון, פרק 3 במפגש שני, פרקים 4-5 במפגש שלישי
- לתלמידים מתקשים אפשר לצמצם את מספר הזכויות הנדרשות לזיהוי ולהתמקד בדוגמאות מהסיפורים בלבד
- לתלמידים מתקדמים כדאי להוסיף דיון בכתב על מקרה שבו שתי זכויות מתנגשות זו בזו
- מומלץ לסיים כל מפגש בכרטיס יציאה קצר כדי לבדוק הבנה לפני המעבר לפרק הבא

חוברת תרגול – יום זכויות הילד

יום זכויות הילד – כל הזכויות שלי

חט״ב · עולים חדשים

תוכן החוברת

1. פרק 1 – מהי אמנת זכויות הילד
2. פרק 2 – ארבע משפחות הזכויות
3. פרק 3 – זכות מול אחריות
4. פרק 4 – דילמות, פרטיות והשמעת קול
5. פרק 5 – בונים אמנת כיתה

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – יום זכויות הילד

חוברת התלמיד/ה **עולים חדשים**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת לומדים על זכויות הילד. יש סיפורים ושאלות. עובדים לפי הסדר.

📖 מילון קטן:

אמנה	הסכם בינלאומי שנחתם ב-1989 בנושא זכויות הילד
זכות	משהו שמגיע לכל ילד וילדה, בלי יוצא מן הכלל
אחריות	מה שכל אחד עושה כדי שגם לאחרים תהיה אותה זכות
הישרדות ובריאות	משפחת זכויות: אוכל, מים, בית, בריאות, זהות
הגנה	משפחת זכויות: הגנה מפגיעה, הזנחה ושמירה על פרטיות
התפתחות	משפחת זכויות: חינוך, משחק, מנוחה, תרבות ויצירה
השתתפות	משפחת זכויות: הבעת דעה, שוויון ושמירה על שפה ותרבות
פרטיות	הזכות שדברים אישיים כמו יומן או תמונות יישארו שלי
אפליה	יחס לא שווה כלפי מישהו בגלל מוצא, מגדר או יכולת
דילמה	מצב שיש בו יותר מתשובה נכונה אחת, ודורש מחשבה

1 חלק א' – פרק 1 • מהי אמנת זכויות הילד – עובדות יסוד

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מתי התקבלה האמנה?

א) 1969 ב) 1989 ג) 1999 ד) 2009

2. מתי חוגגים את יום הזכויות?

א) 1 ביוני ב) 20 בנובמבר ג) 10 בדצמבר ד) 15 במאי

3. מה הגיל שמגדיר 'ילד' באמנה?

א) עד גיל 12 ב) עד גיל 15 ג) עד גיל 18 ד) עד גיל 21

4. לכמה 'משפחות' זכויות מתחלקות הזכויות באמנה?

א) 2 ב) 3 ג) 4 ד) 6

5. האמנה נקראת 'בינלאומית' כי:

א) היא חלה רק על ילדי ישראל ב) מדינות רבות בעולם הסכימו עליה ג) היא נכתבה באנגלית בלבד

ד) היא עוסקת רק בחינוך

2 חלק ב' – פרק 1 • מהי אמנת זכויות הילד – יישום והבנה

השלימו את המילה החסרה.

1. ב-20 ב _____ 1989 אושרה האמנה הבינלאומית בדבר זכויות הילד

2. לפי האמנה, כל אדם מתחת לגיל _____ נחשב ילד

3. האמנה מגינה על ילדים _____ בלי קשר למדינה שבה הם חיים

3 חלק ג' – פרק 1 • מהי אמנת זכויות הילד – חשיבה והסבר

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. למה לדעתכם נקבע גיל 18 כגבול להגדרת 'ילד' באמנה?

2. הסבירו במילים שלכם למה חשוב שיש יום בינלאומי מיוחד לזכויות הילד

3. מדוע לדעתכם נוח לחלק את הזכויות ל-4 קבוצות (הישרדות, הגנה, התפתחות, השתתפות) ולא להשאיר רשימה ארוכה אחת?

4 חלק ד' – פרק 2 • ארבע משפחות הזכויות – זיהוי ושינון

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. לכמה קבוצות מחלקים את הזכויות?

א) 2 ב) 3 ג) 4 ד) 5

2. למי שייכת הזכות לאוכל ומים?

א) הגנה ב) הישרדות ובריאות ג) התפתחות ד) השתתפות

3. באיזו קבוצה נמצאת הזכות ללמוד?

א) הישרדות ובריאות ב) הגנה ג) התפתחות ד) השתתפות

5 חלק ה' – פרק 2 • ארבע משפחות הזכויות – התאמה ויישום

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	משפחת "הגנה" עוסקת בהגנה על ילדים מפני פגיעה והזנחה.	☐	☐
2	משפחת "השתתפות" עוסקת רק באוכל ובבריאות.	☐	☐

6 חלק ו׳ – פרק 2 • ארבע משפחות הזכויות – מיון ודוגמאות מהסיפורים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. הזכות לחיים ולבריאות	____	**א.** השתתפות
2. הזכות לביטחון ולהגנה מפגיעה	____	**ב.** הישרדות ובריאות
3. הזכות לחינוך	____	**ג.** הגנה
4. הזכות להביע דעה ולהישמע	____	**ד.** התפתחות

7 חלק ז׳ – פרק 2 • ארבע משפחות הזכויות – השלמה לפי הסיפורים

השלימו את המילה החסרה.

1. בסיפור על עידו, הדרך לפינת המשחקים לא הייתה נגישה - זו דוגמה לזכות ל _____ ולמנוחה שלא מומשה במלואה

2. כשריים אמרה ליואב להחזיר את המחברת של סהר, היא הגנה על הזכות ל _____

8 חלק ח׳ – פרק 3 • זכות מול אחריות – היכרות עם המשפחות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מאיזו קבוצה היא הזכות לבריאות?

(א) הישרדות ובריאות (ב) הגנה (ג) התפתחות (ד) השתתפות

2. באיזו קבוצה נמצאת הזכות לפרטיות?

(א) הגנה (ב) התפתחות (ג) השתתפות (ד) הישרדות ובריאות

9 חלק ט׳ – פרק 3 • זכות מול אחריות – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	כל 12 הזכויות שייכות לכל הילדים, בלי יוצא מן הכלל.	☐	☐
2	הזכות לחינוך שייכת למשפחת ההשתתפות.	☐	☐

10 חלק י׳ – פרק 3 • זכות מול אחריות – מחברים זכות לאחריות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. הזכות לפרטיות	____	**א.** להקשיב עד הסוף לפני שמגיבים
2. הזכות לביטחון ולהגנה מפגיעה	____	**ב.** לא להפלות אף ילד בגלל מוצא, מגדר או יכולת
3. הזכות לחינוך	____	**ג.** לשתף חברים במשחק בהפסקה

4. הזכות להביע דעה ולהישמע	___	**ד.** לא לפגוע באחרים במילים, במעשים או ברשת
5. הזכות לשוויון – בלי אפליה	___	**ה.** לתת לכל אחד ואחת ללמוד בשקט
6. הזכות למשחק ולמנוחה	___	**ו.** לבקש רשות לפני שמצלמים או משתפים תמונה

11 חלק י"א – פרק 3 • זכות מול אחריות – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

1. מי שרוצה לצלם חבר ולשתף תמונה צריך קודם לבקש _____ .

2. הזכות להישמע מחייבת גם אחריות: להקשיב עד ה _____ לפני שמגיבים.

3. כשילד משתמש בזכות שלו להביע דעה, האחריות שלו היא לדבר בכבוד ולא _____ באחרים.

12 חלק י"ב – פרק 4 • דילמות, פרטיות והשמעת קול – הבנת הסיפורים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. למה עידו לא הגיע לפינת המשחקים?

(א) הוא פחד מילדים אחרים (ב) מדרגות ומשטח חול בשביל (ג) המורה אסרה עליו לשחק שם

(ד) הפינה הייתה תמיד סגורה

2. מי עזרה לסהר?

(א) המחנכת (ב) ריים (ג) עליזה (ד) דנה

3. מה הציע הצוות כדי לפתור את הבעיה?

(א) להעביר את הפינה לכיתה (ב) רמפה, משטח קשיח ושולחן בגובה מתאים

(ג) לבטל את פינת המשחקים (ד) להוסיף עוד מדרגות

13 חלק י"ג – פרק 4 • דילמות, פרטיות והשמעת קול – יישום והבנה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. הזכות לפרטיות	___	**א.** כל ילד זכאי להגיע לפינת המשחקים
2. הזכות להביע דעה ולהישמע	___	**ב.** המחברת של סהר שייכת לו בלבד
3. הזכות לביטחון ולהגנה מפגיעה	___	**ג.** עידו מביא משחקי קופסה לשולחן ליד הדלת
4. הזכות לשוויון - בלי אפליה	___	**ד.** ענבל מספרת למשפחה מה דעתה
5. הזכות למשחק ולמנוחה	___	**ה.** אסור לפגוע במילים או ברשת

14 חלק י"ד – פרק 4 • דילמות, פרטיות והשמעת קול – יישום והבנה

השלימו את המילה החסרה.

1. ענבל השתמשה בזכות ל _____ כשסיפרה למשפחה מה היא חושבת.

2. יואב פגע בזכות ה _____ של סהר כשפתח את המחברת בלי רשות.

15 חלק ט"ו – פרק 4 • דילמות, פרטיות והשמעת קול – יישום והבנה

ענו בקצרה.

1. למה חשוב שמבוגרים ישאלו ילדים מה דעתם, כמו שמשה שאל את ענבל? הסבירו בשתיים-שלוש שורות.

16 חלק ט"ז – פרק 5 • בונים אמנת כיתה – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	כל קבוצה בכיתה בוחרת זכות אחת מתוך 12 הזכויות לדון בה.	☐	☐
2	כללי האמנה נכתבים בגוף ראשון יחיד, למשל 'אני אשתוק בשיעור'.	☐	☐
3	כלל נכנס לאמנה כאשר רוב הכיתה מצביע בעדו.	☐	☐
4	מי שלא מסכים עם כלל חייב לשתוק ולא להביע דעה.	☐	☐

17 חלק י"ז – פרק 5 • בונים אמנת כיתה – התאמה בין כלל למשפחת זכויות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. נשתה מים ונאכל ארוחת עשר בנחת	___	**א.** הגנה
2. נבקש רשות לפני שנצלם או נשתף	___	**ב.** הגנה
3. ניתן לכל אחד ללמוד בשקט	___	**ג.** השתתפות
4. נקשיב עד הסוף לפני שנגיב	___	**ד.** הישרדות ובריאות
5. נספר למבוגר כשמישהו בסכנה	___	**ה.** התפתחות

18 חלק י"ח – פרק 5 • בונים אמנת כיתה – כתיבה וחשיבה

ענו בקצרה.

1. כתבו כלל אחד לאמנת הכיתה בגוף ראשון רבים (שמתחיל ב'נ...'), הקשור לזכות ההשתתפות.

2. מה קורה לפי תהליך בניית האמנה כשכלל לא מקבל הסכמה של רוב הכיתה?

3. הסבירו במילים שלכם למה כדאי שכל קבוצה בכיתה תבחר זכות שונה לדיון, ולא כולן את אותה זכות.

4. בחרו זכות אחת מתוך 12 הזכויות, כתבו לה כלל מתאים בגוף ראשון רבים, ונמקו למה בחרתם דווקא אותה.

19 חלק י"ט – חזרה מסכמת – שאלות אמריקאיות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. יום זכויות הילד הבינלאומי מצוין ב...

א) 20 בנובמבר ב) 1 ביוני ג) 10 בדצמבר ד) 8 במרץ

2. הזכות לפרטיות שייכת למשפחת...

א) הישרדות ובריאות ב) הגנה ג) התפתחות ד) השתתפות

3. איזו זכות שייכת למשפחת ההתפתחות?

א) הזכות לחינוך ב) הזכות לשם ולזהות ג) הזכות לביטחון ולהגנה ד) הזכות לשוויון

4. באיזו שנה אושרה האמנה הבינלאומית בדבר זכויות הילד?

א) 1989 ב) 1948 ג) 2000 ד) 1975

5. מהי האחריות המתאימה לזכות למשחק ולמנוחה?

א) לשתף חברים במשחק ולא להשתלט על הזמן של כולם ב) לעבוד קשה כדי להרוויח כסף

ג) לשמור בסוד מהחברים ד) לבקש רשות לפני כל פעולה

6. בסיפור 'הפינה שכולם יכולים להגיע אליה', מה ענבל, יוסף ודנה הקימו כדי לבדוק את הבעיה?

א) צוות שבדק את הנגישות לפינת המשחקים ב) ועד הורים ג) קבוצת ספורט ד) מועדון ציור

7. מה ההבדל בין 'צורך' ל'רצון', לפי החומר?

א) צורך הוא הכרחי לחיים ולהתפתחות, רצון הוא דבר נחמד שאינו הכרחי ב) אין הבדל, הכול אותו דבר

ג) רצון חשוב תמיד יותר מצורך ד) צורך הוא רק דברים יקרים

20 חלק כ' – חזרה מסכמת – הבעה וחשיבה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו זכות אחת מתוך 12 הזכויות, וכתבו דוגמה מהחיים שלכם שמראה איך היא באה לידי ביטוי.

2. בסיפור 'המחברת של סהר' – איזו זכות נפגעה, וכיצד הדבר תוקן בסוף הסיפור?

3. כתבו כלל אחד לאמנת כיתה שמבטא גם זכות וגם אחריות יחד, ונמקו מדוע בחרתם בו דווקא.

כרטיס יציאה

אני יודע/ת לפרט לפחות שלוש זכויות מתוך ארבע משפחות הזכויות השונות

אני יכול/ה להסביר בדוגמה אישית מה ההבדל בין זכות לאחריות

אני יודע/ת לנתח דילמה הקשורה לפרטיות או להבעת דעה ולהציע פתרון מכבד

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀